

Handi Péter

ESZKÖZÖK

2021-11-27 | PRÓZA

Nyíl

Egy norvégiai kisvárosban az utcán egy férfi lenyilazott több járókelőt, öten meghaltak. Hír, amelynek tragikumát groteszkké torzítja a gyilkoló eszköz anakronizmusa. Utcai terrorizmus képeihez szoktatott szemünknek ugyancsak meghökkentő. Az íjjal gyilkolás visszavisz gyerekkorunk indián regényeinek világába is.

De hát mekkora a távolság 2021 Norvégiája és az amerikai „vadnyugat” között! Az öldöklés természetét, mikéntjét (majdnem azt írtam, *szervesen*) meghatározzák a különböző korok leleményes – és hatásos – fegyvernemei; a híres merényletekhez már a 20. században automata pisztolyokat és gépfegyvereket használtak.

emberi fejlődés

Az eszközválasztás nemcsak egyéni, múltbeli olvasmányainkat, hanem a középkort, sőt, az őskort is megidézi: a tatárok nyilaitól az ausztriai havasokban talált Ötzi gleccsermúmiájáig. A gyilkolást az ember folyamatosan tökéletesítette. Déry Tibort egy beszélgetésben az emberi lélek és gondolat fejlődéséről kérdezte a riporter. „Emberi fejlődés? – mélázott az író –, arra az időszakra gondol, ami az őseember kőbaltájától a gázkamráig tartott?” A cél ugyanis egy vélt vagy valós konkurens élet megszüntetése – semmi egyéb. Lappangó cinizmusom azt sugallja, hogy még a gyilkolás eszközeinek is lehet reneszánsza, mert az Indulat nem fejlődőképes, de találékony. Annyira, hogy átverekszi magát korszakokon, és egyszer csak eszköz formájában felbukkan egy békés skandináv település utcáin.

Hőmérő

Az otthoni polgári házipatika tartozéka volt a hónalj alá dugható hőmérő, az üvegcsőben mozgó ezüstös higanyszállal, melyet tíz percig kell a hónalj alatt tartani. Ma is használatos, de a technológiai forradalom *modernizálta* a testhőmérséklet megállapításának eszközét is. A régi hőmérők *kimentek a divatból*. Az orvosi rendelőkben előbb megjelent egy kis csipesz, ami a beteg ujjpercére kattintva pár másodperc alatt jelezte a testhőmérsékletet. A kor azonban a technológia látványosságára is kényes, a hőmérés aktusa majdnem drámaivá fejlődött. A legújabb hőmérő egy plastik revolver, melyet néhány centivel a mérendő homlok elé tartanak, elkattintanak, és a revolveragy kis ablakában nyomban látható az illető hőmérséklete. A vizsgáló mozdulata veszedelmesen hasonlít egy kivégzőéhez.

formák

A *dohányzás korában* is voltak leleményes, pisztoly formájú öngyújtók, melyek elkattintva apró lángot produkáltak a szivarhoz, cigarettához. Számomra különösen ironikus – noha talán nem tervezett –, hogy az orvosi műszerek mérnökei épp olyan formákat vettek át az egészség érdekében, ami a gyilkolás vagy az egészségre káros szenvedély emlékeihez kapcsolódik.

De vissza a családi hőméréséhez. A legmegbízhatóbb eszközök mégiscsak nagyanyáim homlokomra tett tenyerei voltak. A hónalj alá dugott tízperces hőmérő csak megerősítette diagnózisukat.

Rezsín kenőcs

A családi patika praktikái olykor az alkimisták gőzölgő üstjeiben kavargó örökélet-elixírre emlékeztetnek. Regina nagyanyám – aki a sűrűn házhoz látogató házi orvosok és specialisták szerelmese volt – külön sparhelten rejtélyes kotyvalékot kavargatott és bepárasodott szemüvegét le-fel véve kis papírfüzetbe jegyzetelt. A főzet később kihűlt és megmerevedett, kenhetővé vált, mint a vaj. Ez volt a „Rezsín kenőcs”, nagyanyám csodagyógyszere a Wesselényi utcai konyhából. A készítő senkinek sem árulta el a kenőcs összetételét, ez úgymond *családi titok* volt, a receptet elrejtette valahol a lakásban. Továbbra is tisztelte és ámulattal csodálta orvosait, a vizitek előtt gondosan takarított, friss terítőt rakott az asztalra, kancsó vizet és vasalt-keményített kéztörlőt helyezett rá, arcára átszellemült mosoly települt, amint a csengetésre kitérte az ajtót. A vizit abból állt, hogy nagyanyám valamelyik testrészére mutatott, „itt fáj, doktor úr”, és átengedte magát orvosra betegségekre érzékeny kezének. A vizsgálat végén a doktor kezet mosott, és olyasmit mondott, hogy „felírok magának, asszonyom, egy pirulát, reggel és este vegye be, ettől el fog múlni a fájdalom”.

Egy alkalommal Regina nagymama bizalmasan közölte orvosával, hogy „feltalált” egy kenőcsöt, ami behegeszti a nyílt sebet és megszünteti a gyulladást. Az orvos kényszeredetten mosolygott, és nagyanyám várakozó arcvonásait figyelembe véve kért egy mintát, amit majd kipróbál. A Rezsín kenőcs így kiszabadult a Wesselényi utcai konyha *laboratóriumából*. A doktor legközelebbi látogatásakor elismeréssel szólt a kenőcsről, kipróbálta néhány betegén, megmutatta néhány kollégának, laboratóriumában is elemeztette – mondta összehúzott szemöldökkel. Nagy jövőt jósolt a kenőcsnek, és megsimogatta Regina arcát.

Családunk tiszteletteljes kuncogással reagált a hírre. Mindaddig, amíg néhányunk megkarcolt vagy megvágott ujját nagymama bekente a csodakenőccsel és gézt csavart köré. Másnap reggelre begyógyultak a sebek, nem napokkal később, mint a használatos antiszeptikus paszták alkalmazásával.

titkosította találmányát

Nos, a Rezsín kenőcs *működött*, de nagyanyám továbbra is titkosította találmányát, nem tudta senki, receptjét hol rejtegeti a lakásban, pedig fiának –

nagybátyámnak – nagy terveik voltak a szabadalmaztatással. Aztán nagyanyám *igazán* beteg lett, hirtelen meghalt. Budapest ostroma alatt a lakás üresen állt, egy légiakna becsapott a szobákba, a bútorok széttörttek vagy a ház lakóinak prédájává váltak. Később a család megmaradt tagjai sokáig keresték a Rezsín kenőcs receptjét – mindhiába. Néha az az érzésem, hogy valaki – a megtaláló – szabadalmaztatta a találmányt, és mint Helena Rubinstein a híres parfümöt, világmárkát kreált és napjait a Francia Riviérán vagy hollywoodi villa-kastélyában fejezte be fűtött úszómedencéje mellett...

kép | shutterstock.com